

– М. : ИД “Витязь”, 2005. – 320 с.

8. Концепция внешней политики Российской Федерации, утверждена Президентом Российской Федерации В. В. Путиным 12 февраля 2013 г. // http://www.mid.ru/brp_4.nsf/news1t

9. Магадиев М. Ф. Роль институтов в глобальном управлении // Евразийский союз. Вопросы международных отношений. – 2013. – Вып. 2 (3). – С. 38–44.

10. Марков Н. Е. Войны темных сил. – М. : Издательство: Институт русской цивилизации, 2011. – 704 с.

11. Попов Г. В. Тайные культы и учения. – М. : “Крафт+”, 2002. – 304 с.

12. Шепелев М. А. Глобализация управления как мегатенденция современного мирового развития : монография. – К. : Вид-во “Гене-за”, 2004. – 312 с.

13. <http://notions.ru/dictionary/286/mondializm.html>

14. http://ru.wikipedia.org/wiki/Мировое_правительство

References

1. Bek U. Vlada i kontrolnaya u dobu globalizatsii. Nova svitova politychna ekonomija / Uprh Bek ; per. z nim. O. Judina. – K. : Nika-Centr, 2011. – 408 s.

2. Bzhezinskij Z. Vyb. Mirovoe gosподstvo ili global'noe liderstvo / Per. s angl. – M. : Mezhdunar. otnoshenija, 2006. – 288 s.

3. Dergachev V. A. Geoekonomicheskij slovar'-spravochnik. – Odessa : Iprjejei NANU, 2004. – 177 s.

4. Zinov'ev A. Interv'ju zhurnala “Rossijskaja Federacija segodnja”. – 2000. – № 18 // Rezhim dostupu : <http://zinoviev.info/wps/archives/114>

5. Ignatov A. A. Strategija global'nogo liderstva dlja Rossii. – Nezavisimaja gazeta. – 2000. – 7 sentjabrja.

6. Kissindzher G. Nuzhna li Amerike vneshnjaja politika? – M. : Ladomir, 2002. – 352 s.

7. Koleman Dzh. Komitet 300. Tajny mirovogo pravitel'stva. – M. : ID “Vitjaz””, 2005. – 320 s.

8. Konceptija vneshnej politiki Rossijskoj Federacii, utverzhdena Prezidentom Rossijskoj Federacii V. V. Putiny 12 fevralja 2013 g. // http://www.mid.ru/brp_4.nsf/news1t

9. Magadiev M. F. Rol' institutov v global'nom upravlenii // Evrazijskij sojuz. Voprosy mezhdunarodnyh otnoshenij. – 2013. – Vyp. 2 (3). – S. 38–44.

10. Markov N. E. Vojny temnyh sil. – M. : Izdatel'stvo: Institut russkoj civilizatsii, 2011. – 704 s.

11. Popov G. V. Tajnye kul'ty i uchenija. – M. : “Kraft+”, 2002. – 304 s.

12. Shepeljev M. A. Globalizatsija upravlinnja jak megatendencija suchasnogo svitovogo rozvytku : Monografija. – K. : Vyd-vo “Geneza”, 2004. – 312 s.

13. <http://notions.ru/dictionary/286/mondializm.html>

14. http://ru.wikipedia.org/wiki/Мировое_правительство

Ryabeka O. G., Political Science, Associate Professor, National Pedagogical University M. P. Drahomanova (Ukraine, Kiev), bvp51@ukr.net

World government: on the border between the secret and explicit

The moment of forming the World government as a managing body of the planetary social development is studied in the article. It is emphasized that two types of the World government are established in parallel: secret and legitimate. Genetically they are generated by the tendency of the globalization process, predetermining the formation of the unity of the planetary community. Their parametric description and formation conditions in the discourse of the XXI century are provided.

Keywords: World government, world community, national states, Interocracy, secret government, legitimate government, mondialism, new order.

Рябека О. Г., кандидат политических наук, доцент, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), bvp51@ukr.net

Мировое правительство: на границе между тайным и явным

Рассматривается момент становления Мирового правительства как органа управления планетарным социальным развитием. Обращается внимание на то, что параллельно идет формирование двух видов Мирового правительства: тайного и легитимного. Генетически они порождены тенденцией процесса глобализации, который обуславливает становление организационного единства планетарного сообщества. Подается их параметрическая характеристика и условия становления в дискурсе XXI века.

Ключевые слова: Мировое правительство, мировое сообщество, национальные государства, Интерократия, тайное правительство, легальное правительство, мондиализм, новый порядок.

* * *

УДК 378

Ананьїн В. О.,
доктор філософських наук, професор, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації Державного університету телекомунікацій (Україна, Київ), ganaga@ukr.net
Пучков О. О.,
кандидат філософських наук, доцент, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації Державного університету телекомунікацій (Україна, Київ), ganaga@ukr.net

АРМІЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ПРОБЛЕМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Аналізується сутність й особливості армії в сучасному інформаційному суспільстві в умовах змін, які відбуваються в сучасному світі. Розглядаються різні підходи до системи комплектування сучасних збройних сил. Показано, що всі відомі системи комплектування армії мають як позитивні сторони, так і недоліки. Кожне суспільство, з огляду на цілий ряд факторів, вибирає прийнятний для себе спосіб комплектування армії своєї держави.

Ключові слова: армія, війна, суспільство, інформаційне суспільство, професіоналізація, професійна армія, контрактна армія, військова організація, соціальний інститут.

На початку ХХІ століття світ зазнав радикальних політичних, економічних та духовних змін. Глобалізація та інформатизація перетворили всю планету на єдиний соціальний організм. Стабільність в ньому порушено нескінченними змінами. Ера глобалізації у взаємовідносинах держав змінює еру протистояння. Однак небезпека для сучасного світу взагалі залишається, її становлять озброєнні конфлікти. За таких умов важливим інститутом забезпечення безпеки суспільства і держави є армія. Армія, яка є одним із специфічних суспільних організмів, виступає гарантом суверенності держави та усталеного розвитку суспільства, “а військова праця відноситься до числа складних і суперечливих видів людської діяльності” [1, с. 509].

Факти свідчать, що з більш ніж 200 держав у світі – тільки 24 суверенні держави не мають збройних сил. Ці держави в силу їхніх розмірів, особливого політичного статусу й назвати державами складно, хоча де-юре вони такими є. Для абсолютної більшості держав – армія, це невід’ємний її атрибут і гарант існування у цьому неспокойному світі. Інша справа, яка армія потрібна державі й для яких цілей та яку воно здатне утримувати? Ці питання вирішуються самою державою під впливом цілого ряду чинників. До їхнього числа, як правило, відносять: геополітичне положення країни; рівень економічного й соціально-політичного розвитку держави; міжнародні амбіції й політичні орієнтири керівництва країни; наявність політичних і військових союзників і багато чого іншого.

Різні сторони армії як соціального інституту сучасного суспільства, під різними кутами зору стосовно питань національної безпеки, розглядали українські дослідники В. Абрамов, Е. Афонін, О. Бодрук, В. Гречанинов, В. Горбулін, В. Грубов, Л. Гончаренко, О. Дзьобань, А. Зачепа, В. Мандрагеля, Є. Мануйлов, А. Папкіян, В. Смолянок, О. Панфілов, Г. Перепелиця, М. Требін, В. Чорний, О. Штика, М. Цюрупа й інші. Однак ряд питань, і зокрема, питання способу комплектування армії, у тому числі й української, вимагає по-

дальшого обговорення, незважаючи на факт офіційно оголошеного керівництвом країни й збройних сил України переходу на комплектування за контрактом (найманню).

Метою статті є соціально-філософський аналіз проблеми реформування армії в сучасній державі та її професіоналізації.

Завдання статті є аналіз різних способів комплектування армій сучасних держав та впливу інформаційного соціуму на цей процес.

На жаль, уже з ранніх етапів свого розвитку людство не страждало миролюбством. Наскальні малюнки, що зображують батальні сцени, виявлені вченим – антропологом П. Тассеном на півночі Австралії, дозволяють зробити висновок, що збройні зіткнення між людьми мали місце вже більше 6 тисяч років тому. Правда, їх ще не можна було назвати війнами в сучасному розумінні цього слова й велися вони не професійними військовими. У них брали участь, як правило, всі члени племені, зброєю яких були знаряддя праці й полювання. Подібні зіткнення носили епізодичний характер і причиною їх було прагнення до проживання в найбільш придатних для життя місцях.

У міру розвитку людської цивілізації війна породжує спеціальний державний інститут її ведення у вигляді армії. Вже в древньому світі формувалися перші припущення про війну як соціальне явище й знаряддя її ведення – армію. До цього процесу виявилися причетними багато мислителів й учених людства, у тому числі Геракліт, Платон, Аристотель, Ф. Аквінський, Н. Макіавеллі, Т. Гоббс, Гегель, К. Клаузевіц, П. Прудон, Ф. Єнгельс, А. Тойнбі, Р. Арон, Т. Колтон, Р. Колковіч, В. Серебряніков, С. Тюшкевіч, Ю. Дерюгін, М. Яновіц і багато інших. Акцентуючи свою увагу в першу чергу на війні, вони проте вдавалися до питань про інструмент її ведення – армію.

Згідно даним швейцарського дослідника Жана-Жака Бабеля, за всю відому людству історію, воно тільки близько 300 років провело у мирі. З 1945 року, закінчення самої руйнівної війни в історії, людство донині не прожило жодного року мирно. Щорічно вченими у світі фіксується по 25–30 і більше збройних конфліктів різного ступеня інтенсивності. Загальні втрати у всіх конфліктах, які мали місце у світі після другої світової війни, за підрахунками більшості вчених, значно перевищили 35 млн. чоловік. Тільки в 90-і роки відбулося понад 100 воєн та озброєних конфліктів, у яких брали участь 90 держав і загинуло до дев'яти млн. чоловік [2, с. 30].

Ці факти свідчать про те, що світ не позбувся насильства, незважаючи на численні розмови про волю, справедливість, демократію, права людини й т.д. Все це змушує сучасні держави вирішувати питання про забезпечення своєї безпеки за допомогою армії. Проблема соціального призначення, напрямків й особливостей розвитку, ролі й способів комплектування армії в суспільстві традиційно відноситься до числа дискусійних. Гострота дискусій періодично підсилюється під впливом соціальних змін, що відбуваються в конкретних суспільствах і світі в цілому. Особливо це виявляється в умовах зростання ролі інформації у суспільстві. Все це підтверджує факт прямої залежності армії як соціального інституту

суспільства від політичного, економічного й інформаційного розвитку суспільства. Армія є свого роду моделлю утримуючого його суспільства, й будь-яке механічне копіювання чужого досвіду може привести до небажаних наслідків. Традиційно відмінними рисами армії вважалися: особлива система її організації й комплектування.

Якщо подивитися на цю проблему в історичному аспекті, то, наприклад, у державах рабовласницького суспільства первісною основою військової системи являлася обов'язкова служба вільного населення. При цьому різні соціальні верстви населення займали в армії місце, що відповідає їх майновому й політичному положенню. У Древньому Римі громадяни служили у війську по добрій волі, і після війни, як правило, поверталися до мирної праці. Пізніше в Римі відійшли від цього правила. Було створено нове військо – преторіанців, що стояло під Римом і стало учасником багатьох змов.

Найманство як явище було відомо досить давно в історії людства. Воно, на думку дослідників, зародилося в 3-м тисячоріччі до Р. Х. у Древньому Єгипті. Наймані армії, які склалися з професійних воїнів (переважно іноземців), наймалися окремими особами (правителями, князями, феодалами, містами, державами й ін.), для несення військової служби і ведення війн. Періоди розкладання рабовласницького ладу й феодалізму сприяють поширенню найманства як форми комплектування армії.

Поява професійних воїнів (дружинників, лицарів, самураїв, ніндзя, козаків й інших соціально-професійних груп людей, які займаються війною як ремеслом) безпосередньо пов'язане з формуванням і розвитком держави. Служба в збройних силах набула навіть кастового характеру. З кінця XV-го віку такі збройні сили стають основною військовою силою держав. Однак, широке поширення війн привело до того, що обійтися малими професійними арміями вже було не можна. В армію стали вербувати селян, що розорилися, декласованих елементів, іноземців. Це привело до зміни соціального вигляду армії. Найманство як соціальне явище (а отже й солдати-професіонали) одержало широке поширення в епоху Середньовіччя. Це ремесло було одним із самих зневажуваних з двох причин. По-перше, досить велика маса солдатів складалася з декласованих елементів. По-друге, солдати жили розбоєм під час війни й часто після неї.

В Україні найманство було відоме у 17–18 ст. Так, наприклад, при гетьмані П. Дорошенку формувалися, так звані “охотницькі” полки з числа добровольців різного соціального стану. У цих полках було багато іноземців: німці, поляки, серби, хорвати й ін. Утримувані за гроші, які збираються гетьманом, та керовані ним же призначуваними полковниками, ці полки становили саму боєздатну частину української армії того часу й використалися як особиста гвардія гетьмана. При гетьмані Мазепі з 10 охотницьких полків – 6 зберегли йому вірність і перейшли на сторону Карла-ХІІ у 1709 р. [3, с. 33–34].

Нові суспільні відносини, які перемогли у ході буржуазних революцій, сприяли створенню й нової армії. Наприкінці XVIII–XIX століть на зміну найманцям прийшли численні регулярні збройні сили – навчені,

оснащені вдосконаленою зброєю, зкомплектовані на основі військового обов'язку. Часті війни, більш удосконалена зброя приводили до збільшення людських втрат і досить нечисленні наймані армії не відповідали духу часу. Більше того, процес формування в Європі національних держав привів до необхідності створення національних армій, служба в яких стає обов'язком кожного громадянина. Цей факт відзначають багато закордонних дослідників, зокрема, німецький історик В. Ялиць. Військовий реформатор пруський генерал Г. Шарнхорст (1755–1813 рр.) намагався реалізувати на практиці навіть ідею створення народної армії.

З кінця XIX часте застосування сили на міжнародній арені привело до мілітаризації суспільства. Армії за своєю чисельністю навіть у мирний час почали досягати одного відсотка й більше від числа населення країни. Досвід двох світових війн показав переваги комплектування армії на основі загального призову. Британська професійна армія була розбита німецькими військами й тільки Ла-Манш урятував Великобританію від остаточної поразки. Не випадково фельдмаршал Б. Монтгомері (1887–1976 рр.) після закінчення Другої світової війни був прихильником закону про загальний військовий обов'язок.

Незважаючи на факт посилення на початку 20-х років XX-го сторіччя процесу професіоналізації армії, система комплектування на основі загального військового обов'язку є найпоширенішою. В одну із самих боєздатних у світі армій – ізраїльську, як відомо, призивають навіть жінок. При цьому, ізраїльські призовники займаються тільки військовою справою й не страждають від “дідівщини”.

З 189 держав, перерахованих у довіднику “Збройні сили країн миру”, тільки в 59 країнах – армії наймані. Ще в 6 країнах – змішаний принцип комплектування. В 114 країнах армії комплектуються на основі загального призову громадян.

У Європі, на контрактній основі комплектують свої армії тільки 7 країн (Бельгія, Великобританія, Ірландія, Ісландія, Люксембург, Голландія й Мальта). У чотирьох країнах комплектування змішане (Німеччина, Данія, Молдавія й Франція). Інші 25 країн – винятково за призовом. З усіх європейських країн, що мають найману армію, тільки Великобританія, потужна у воєнно-економічних відносинах країна, проводить активну політику у світі. Німеччина й Франція мають змішаний спосіб комплектування армії, на який стали орієнтуватися відносно недавно.

Світовий досвід (зокрема Австралії, Канади, США, Великобританії, Філіппін) показує, що держави, які мають контрактні армії, розташовані дуже вдало у геополітичному відношенні та орієнтовані на ведення війн на чужих територіях тільки проти економічно слабких країн з метою захоплення колоній. Проте, ефективність таких армій у війні проти сильного й добре озброєного супротивника невисока. Про це говорять факти щодо професійної армії США. За офіційними даними Департаменту армії США, за шість років війни в Афганістані й чотири роки в Іраку число дезертирів в американській (професійної армії) перевищило 24 тисячі чоловік. З військ, розташованих в Іраку, за 3 роки дезертирувало близько 11 тис. військовослужбовців. В армії США нерідкі випадки виявлення серед

військовослужбовців осіб, які до служби входили до складу організованих бандитських угруповань і здійснювали на території США тяжкі злочини.

Професійні армії монархій Перської затоки (до речі, озброєні найсучаснішою зброєю в достатній кількості) у 1990-му році продемонстрували абсолютну неспроможність проти призовної армії Іраку. Цікаво, що після звільнення від іракської окупації Кувейт негайно перейшов до загального військового обов'язку.

Для нашого суспільства традиційною була система комплектування армії на основі закону про загальний військовий обов'язок. Вона передбачала призов військовозобов'язаних на певний строк служби в якості солдатів і сержантів та комплектація офіцерських і генеральських посад особами, які виявили бажання проходити службу після закінчення військових училищ в офіцерських званнях. Крім них існувала категорія надстроковослужбовців і прапорщиків, які служили за контрактом. Таким чином, у строгому розумінні, така система комплектування армії по своїй суті була змішаною. Вона дозволяла в умовах політичного протистояння утримувати в мирний час досить численні збройні сили й мати великий мобілізаційний резерв.

З кінця 80-х років XX-го сторіччя під впливом ЗМІ у широких мас населення стало формуватися думка про необхідність заміни форми комплектування армії за призовом як застарілої й такої, що негативно впливає на боєготовність армії. Супротивники призовної армії висловлюють досить велику кількість претензій самого різного характеру. Частіше всього серед них називають: низький рівень професіоналізму військовослужбовців, нестатутні взаємини, порушення цивільних прав, відверте небажання частини призовної молоді служити й т.д. Всі ці явища, на жаль, носять більше соціальний характер. Вони можуть бути усунуті зміною ставлення до армії політичним керівництвом країни й суспільства в цілому. Для цього необхідно підняти соціальний статус армії й військовослужбовців у суспільстві. Все це можливо зробити за допомогою комплексу дій соціально-політичного й економічного характеру на державному рівні.

В українському суспільстві під впливом ЗМІ була сформована стійка думка в багатьох громадян про необхідність переходу комплектування армії від принципу обов'язкового призову до контрактного. Ця думка тиражувалася політиками, політологами, представниками військового керівництва ВР України. Так, наприклад відомий політик Ю. Тимошенко вже з 2008 року призивала до переходу на контрактний принцип комплектування української армії. При цьому не враховуються можливості економіки країни. Важко повірити, що у державі, яка протягом останніх десяти років фактично не виходила за межі 1 відсотка ВВП країни у фінансуванні армії (світовий рівень не менш 2 відсотків ВВП), знайдуться гроші на утримання контрактної армії. Здійснюване дотепер фінансування збройних сил за залишковим принципом вкрай негативно вплинуло на них. Контрактний принцип комплектування характерний, наприклад, для міліції й інших державних інститутів, однак вони чомусь не дуже задовольняють громадян результатами своєї діяльності. Корупція й непрофесіоналізм їхніх представників викликає заклопотаність у суспільстві. Але ж у цих структурах

працюють і служать набрані за контрактом люди. Отже, перехід на контрактний принцип комплектування в сучасних умовах, є малоперспективним. По-перше немає для цього фінансових можливостей, а по-друге, виходячи зі свого геополітичного положення, Україна для своєї безпеки повинна мати добре навчену, озброєну сучасною зброєю, досить численну (за світовими стандартами 200–220 тис. чоловік) армію. Правда, ця чисельність може бути зменшена при наявності інших силових інститутів у суспільстві. Вирішити проблему безпеки держави буде можливо за умови повного фінансування й комплексного підходу до комплектування збройних сил. Повністю контрактна армія, це на нашу думку, питання майбутнього.

Список використаних джерел

1. Анан'їн В. О. Військова праця як соціальне явище / Анан'їн В. О., Пучков О. О. // Гілея. Науковий вісник. Збірник наукових праць. – К., 2012. – Вип. 58 (3). – С. 509–513.
2. Уткин А. И. Мировой порядок XXI века / Уткин А. И. – М.: Изд-во Эксмо, 2002. – 512 с.
3. Таирова-Яковлева Т. Г. Иван Мазепа и Российская империя. История “предательства” / Таирова-Яковлева Т. Г. – М.: Издательство Центрполиграф, 2011. – 523 с.

References

1. Anan'i'n V. O. Viijs'kova pracja jak social'ne javyshhe / Anan'i'n V. O., Puchkov O. O. // Gileja. Naukovyj visnyk. Zbirnyk naukovykh prac'. – K., 2012. – Vyp. 58 (3). – S. 509–513.
2. Utkin A. I. Mirovoj porjadok XXI veka / Utkin A. I. – M.: Izd-vo Jeksmo, 2002. – 512 s.
3. Tairova-Jakovleva T. G. Ivan Mazepa i Rossijskaja imperija. Istorija “predatel'stva” / Tairova-Jakovleva T. G. – M.: Izdatel'stvo Centrpoligraf, 2011. – 523 s.

Ananyin V. O., Doctor of Philosophy, Professor, Military Institute of Telecommunications and Information of the State University of Telecommunications (Ukraine, Kiev), ganaga@ukr.net
Puchkov O. O., Ph.D., Associate Professor, Military Institute of Telecommunications and Information of the State University of Telecommunications (Ukraine, Kiev), ganaga@ukr.net

Armed forces in the information society: transformation issues in modern conditions

The nature and features of armed forces in the modern information society in terms of changes, occurring in the world today, are analyzed. Different approaches to the system of the modern armed forces are considered. It is shown that all known system of armed forces recruiting have both positive aspects and disadvantages. Every society, taking into account a number of factors, chooses an appropriate method of the state armed forces recruitment.

Keywords: *armed forces, war, society, information society, professionalization, professional armed forces, contract armed forces, military organization, social institution.*

Ананьин В. А., доктор философских наук, профессор, Военный институт телекоммуникаций и информатизации Государственного университета телекоммуникаций (Украина, Киев), ganaga@ukr.net
Пучков А. А., кандидат философских наук, доцент, Военный институт телекоммуникаций и информатизации Государственного университета телекоммуникаций (Украина, Киев), ganaga@ukr.net

Армия в информационном обществе: проблема трансформации в современных условиях

Анализируется сущность и особенности армии в современном информационном обществе в условиях изменений, которые происходят в современном мире. Рассматриваются разные подходы к системе комплектования современных вооруженных сил. Показано, что все известные системы комплектования армии имеют как положительные стороны, так и недостатки. Каждое общество, учитывая целый ряд факторов, выбирает приемлемый для себя способ комплектования армии своего государства.

Ключевые слова: *армия, война, общество, информационное общество, профессионализация, профессиональная армия, контрактная армия, военная организация, социальный институт.*

* * *

УДК 130.2

Звонок Н. С.,
 кандидат философских наук, доцент кафедры
 прикладной философии и теологии, Восточнокраинский
 национальный университет им. В. Дала
 (Украина, Луганск), zvoal@mail.ru

СИМВОЛИЗМ БИБЛИИ КАК ГИПЕРТЕКСТА

Рассматривается проблема символизма в Библии. В Библии как классическом памятнике истории и литературы отражены как “родовая память человека” (В. Суханцева), так и диалектика символа и смысла. Наличие множества “точек входа” в тексте Библии тесно связано с символическим видением мира и глубинных взаимосвязей между символом и смыслом, что является классической чертой гипертекста. Библейский символизм рассматривали Г. Сковорода, средневековые мыслители Ориген, Иоанн Златоуст, Псевдо-Дионисий и др. Библия предстает как особая картина мира, как целостная структура, связанная из совокупности текстов, внутренне связанных библейской символикой. Библейский текст – активный текст, позволяющий каждому реципиенту находить ту информацию, которая его интересует. Структура Библии, множественность авторов, активизация читателя до уровня полноравного автора делает Библию полноправным прототипом гипертекста.

Ключевые слова: *Библия, символизм, гипертекст, диалектика, смысл, символ.*

(статья друкється мовою оригіналу)

Библия для двух миллиардов христиан является особой формой божественного Откровения, в которой начертаны как пути спасения, так и конкретные указания для повседневной жизни. Это текст, который не существует без читающего и понимающего, поэтому толкования на тексты Священного Писания для христиан имеют особое значение. И если к толкованию текстов протестанты относятся свободно, для православных огромное значение имеет традиция, связанная с символическим прочтением Библии. Проблему библейского символизма частично затронули в своих работах многие современные философы и религиозные мыслители: С. Аверинцев, С. Головащенко, И. Крывелев, А. Мень, Н. Мечковская, И. Шифман и др. К сожалению, современная наука не уделяет особого внимания проблеме роли и места Библии в культуре, хотя она является одной из наиболее интересных философских проблем. Цель статьи – рассмотреть библейский символизм как классическую особенность, делающую Библию прототипом гипертекста.

В. Суханцева в своей работе “Метафизика культуры” в ряду необходимых составляющих культуры называет диалектику символа и смысла: “...когда мы не можем назвать четко структуру культуры, то необходимо тогда назвать то, без чего культура не может существовать (основания культуры) – элементы, которые делают невозможным ее существование (память, историческое инобытие, трансценденция вещевого мира, диалектика символа и смысла)...” [8, с. 26–27] Надежда реализуется через память, которая преодолевает историческое время. Говоря о многомерности реальности, автор определяет второе основание культуры, а именно историческое инобытие, в котором “не исчерпывается и пребывает родовая память человека” [8, с. 26]. В Библии как классическом памятнике истории и литературы отражены как “родовая память человека”, так и диалектика символа и смысла.

Библия, которая содержит многочисленные послания, фрагменты Священной истории, события Ветхого и Нового заветов, является классическим образцом гипертекста. На сегодня концепция гипертекста коррелирует с философией диалога и философией нарратива. Гипер-